

IZ PROMETNOGA NAZIVLJA

Marko Lukenda

Prometno nazivlje obuhvaća kopneni, vodeni i zračni promet.

Ponukan sam razmišljati o nekim nazivima iz kopnenog prometa, točnije automobilskog, koji je sve više aktualan gradski problem jer se broj vozila u svim gradovima dnevno povećava i pristizanjem vozila sa strane. Time je povećana potreba za parkirališnim gradskim prostorom. Parkirališta na otvorenom rješavaju taj problem samo djelomično. Zbog toga se razmišlja o gradnji zatvorenih parkirališta: prizemnih, podzemnih i višekatnih nadzemnih.

U većim evropskim gradovima, gdje se mnogo prije javila takva potreba, već više godina postoje upravo takvi parkirališni prostori. Na njemačkom jezičnom području kao opći naziv za takav javni prostor upotrebljava se naziv *Parkhaus*.¹ Ako je riječ o prizemnom prostoru na tom jezičnom području upotrebljava se naziv *Flachgarage*,² ako je riječ o podzemnom prostoru – *Tiefgarage*,³ a *Hochgarage*⁴ ako je riječ o nadzemnom (višekatnom) prostoru. Uz navedene nazive u njemačkom govornom jeziku postoje i nazivi *Flachparkhaus*, *Tiefparkhaus* i *Hochparkhaus*.

Na dosadašnjim otvorenim prostorima za parkiranje – *parkiralištima* vozila su se mogla ostavljati ograničeno i neograničeno vrijeme, što ovisi o frekventnosti vozila u nekim gradskim dijelovima. Na parkiralištima s ograničenim vremenom počelo je s čuvarom koji je vodio računa o vremenu parkiranja, a takav način praćenja vremena i naplaćivanja naknade za ostavljanje vozila nalazimo još i danas. S vremenom se pojavila i naprava za mjerenje vremena parkiranja.

Pred nama su, dakle, dva terminološka problema koje treba riješiti:

1. naziv za zatvoreni parkirališni prostor i
2. naziv za napravu za mjerenje vremena parkiranja.

Budući da je to aktualan problem, dobro bi bilo što prije ga riješiti, ne samo praktično nego i terminološki.

1. Za prostor na kojem su se dosada mogla i smjela ostavljati, tj. parkirati vozila usvojen je naziv *parkiralište*.⁵ Tko se sjeća vremena kad se potreba za tim nazivom javila, sjetit će se da je bilo lutanja i u traženju naziva za takav prostor. U početku je taj prostor označivan kao *parking*,⁶ nešto kasnije upotrebljavan je naziv *parking-plac*.⁷ Kasnije je, u rječniku vozača, upotrebljavan samo *plac*. Slično se ponavlja i sada za (budući) zatvoreni parkirališni prostor.

¹ Brockhaus Enzyklopädie, Vierzehnter Band, F. A. Brockhaus, Wiesbaden, 1972, str. 248.

² N. dj., sechster Band, str. 764.

³ Isto.

⁴ Isto.

⁵ Ešref Čampara, Međunarodni rječnik arhitekture, građevinarstva i urbanizma, Hrvatski ili srpski-francuski-engleski-njemački-ruski, Grafički zavod Hrvatske, 1984, str. 342.

⁶ Isto.

⁷ B. Klaić, Rječnik stranih riječi, Nakladni Zavod MH, Zagreb 1978, str. 1010.

U različitim javnim glasilima možemo pročitati naziv *javna garaža*, npr.: „Pošto je završena javna rasprava o *javnim garažama* (potcrtao M. L.) za kojima Zagreb vapi ...”⁸ a uza nj još nalazimo nazive *parking-garaža*,⁹ *parkirna* i *parkirališna garaža*.¹⁰ Naziv *parking-garaža* nije prilagođen hrvatskom književnom jeziku. Nije se ništa dobilo ni zamjenom prvog dijela (*parking*) odrednicom *parkirališni* ili *parkirni*, jer je to u neku ruku tautologija. Naime, naziv *garaža* dovoljan je kao osnovna terminološka jedinica.

Riječ *garaža* je tuđica kojoj se nije našla (a vjerojatno se i neće naći) odgovarajuća zamjena u hrvatskom jeziku. U promatranom nazivlju ona označuje zatvoreni prostor koji je namijenjen za ostavljanje vozila.

Istina, kad se govorilo *garaža*, pri tome se, bar dosad, mislilo najčešće na ono privatno spremište automobila, tj. na garažu koja je većinom dio kuće, tj. u istoj razini kao kuća, a može biti i uz kuću kao dodatna prostorija, a imamo još i samostojeće *vrtno garaže*.

U većim naseljima gdje su kuće u nizu postoje zajednički prostori na kojima su izgrađene zatvorene prostorije u nizu ili odijeljeno, a također služe kao *garaže*. Te bih *garaže* nazvao *skupne garaže* ili *garaže u nizu*, kao što su i *kuće u nizu*.

Sada se prvi put naziv *garaža* javlja kao oznaka javnog zatvorenog parkirališnog prostora. Može se graditi više vrsta takvih prostora, prema potrebi i mogućnostima. Uglavnom moguće je graditi tri vrste takvih prostora, kako smo vidjeli na početku članka: *prizemni*, *podzemni* i *nadzemni (višeekatni)*. Takve prostore mogli bismo, u skladu s već navedenim njemačkim nazivima, nazvati *prizemna*, *podzemna* i *nadzemna (višeekatna) garaža*. Ali za sve te tri vrste *garaža* treba pronaći i opći pojam, kao što je opći pojam i sam pojam *garaža*, a iz odrednice *kućna*, *vrtna*, *autobusna (garaža)* itd. doznajemo o kojoj se vrsti *garaže* radi. To je već pokušano sa spomenutim nazivom *javna garaža*. Budući da su takvi prostori u prvom redu potrebe gradova, kao opći pojam za navedenu vrstu *garaže* mogao bi se uzeti i naziv *gradska garaža*. Jedino ostaje problem što takve *garaže* ne moraju biti u samim gradovima. Naime one se grade i uz velike aerodrome ili tvornice koje su izvan grada. Stoga odrednica *gradska* ne bi u potpunosti pojmovno odgovarala namjeni i tipu svih takvih *garaža*. Stoga bi ipak bilo bolje umjesto *gradska* zadržati odrednicu *javna*.

Dakle, za opći pojam služio bi naziv *javna garaža*, a vrste takvih *garaža* određivali bi pridjevi *prizemna*, *podzemna* i *nadzemna (javna garaža)*.

Na ulazu u takvu *garažu* moglo bi se, prema potrebi, strelicama označiti kakva je to vrsta *javne garaže*. Na isti način, tj. strelicama mogli bi se označiti i dijelovi *garaže* kao samostojećeg objekta. Takav samostojeći objekt mogao bi se imenovati i posebnim imenom, npr. *garažnica* ili *garažirnica*. Ti bi nazivi bili zapravo hrvatski ekvivalent za njemački naziv *Parkhaus*.

Tvorbeno i terminološki bolji je naziv *garažnica*.

2. I novi parkirališni prostori imat će naprave za mjerenje vremena parkiranja, pa se aktualizira i naziv za takvu napravu. Na dosadašnjim parkiralištima s ugrađenim napra-

⁸ Za lakše parkiranje u središtu grada. Prve među javnim garažama, Vjesnik, 24. rujna 1987, str. 7.

⁹ JUS, U.S4.110.

¹⁰ JUS, Z. S2.300 i 308.

vama za mjerenje vremena parkiranja, u koje se ubacuje novac kao naknada za parkiranje, vrijeme za ostavljanje vozila ograničeno je na pola sata ili na jedan sat. Ako se prekoračilo vrijeme naznačeno takvom napravom, plaćala se kazna kao da je vozilo parkirano na zabranjenom mjestu (naravno, ako naiđe milicija). Uz takve ugrađene naprave počinje se javljati i naprava s mogućnošću da sam vlasnik vozila označi vrijeme na koje želi parkirati vozilo, i to bez naplate. Za takvu, novu mogućnost pojavila su se dva modela sata načinjena, zasada, od papira, s označenim brojkama satova od 1 do 12. Na jednom modelu za označavanje vremena na koje se želi parkirati vozilo služe pomične kazaljke, a na drugom modelu pomična kružna ploha s dva otvora (prozorčića), u kojima se očitava vrijeme parkiranja.

Za taj novi model parkirališnog sata nalazimo različite nazive, npr.: „On nam je pokazao *parking kartsat*¹¹ (potcrtao M. L.) koji se kod radnika RO Centar ... može kupiti...”¹² Tu su i nazivi *kartsat*, *kartsat za automobile*, *sat za mjerenje vremena i vremenski sat* (JUS N.A3.611).

Sat je naziv za napravu za mjerenje vremena. Razne odrednice uz *sat* koje nalazimo u Dapčevu rječniku označuju, naprimjer: – namjenske satove: *automobilski sat*, *brodski sat*, *avionski sat* itd. – vrste satova: *električni sat*, *elektronski sat*, *sunčani sat* itd.

I za naš naziv prema tome ne bi bio dovoljan samo termin *sat*, nego bi ga trebalo nekako odrediti, odnosno precizirati.

Od svih navedenih naziva za *takav sat* (*parking kartsat*, *kartsat*, *kartsat za automobile*, *sat za mjerenje vremena*, *vremenski sat*), odnosno mogućih naziva (*parkirališni sat* ili *parkirališnik*, *parkirni sat* ili *parkirnik*, *parkirač*, *papirnati sat*, *privremeni sat*, *uvjetni sat*, *kartonski sat*, *vremenik*) najprikladnije se čini naziv *parkirališnik*.

S a ž e t a k

Marko Lukenda, Zavod za jezik, IFF, Zagreb
UDK 801.3:001.4:808.62, izvorni znanstveni članak, primljen za tisak 28. travnja 1988.

From Traffic Terminology

The article deals with two terms from the area of traffic terminology: one for enclosed parking space, the other for a driver-activated parking meter.

¹¹ Ponekad se još piše i s crticom *parking-kartsat*.

¹² Kako izbjeći kolaps, Večernji list, 15. 9. 1987, 8. izd., Zagreb, str. 7.